

Veien inn til landsmøtet

Foto: Wikimedia

«Veivalg» er brukt om det kommende landsmøtet i Psykologforeningen. Fredag 22. november vet vi hvem som skal lede foreningen de kommende tre årene, og hvilken kurs landsmøtedelegatene har staket ut for det nye sentralstyret.

TEKST

Bjørnar Olsen

PUBLISERT **15. november 2019**

EMNER **Landsmøte**

Den nye ledelsen får en rekke utfordringer i fanget. Noen kommer fra utsiden, slik som Elte-saken, forholdet til psykologi-masterne og spørsmålet om psykologtittelen kan beskyttes i dagens form. Andre utfordringer springer ut av spenninger i foreningens egne rekker, ikke minst knyttet til spørsmålet om hvordan foreningen skal forvalte medlemmenes interesser, fagpolitikk og samfunnspolitikk.

Veivalg eller ikke, det virker å være noe som står på spill, i hvert fall for noen. For å få et bedre bilde av hva som står på spill, la oss ta et blick på hva folk har sagt og ment i våre spalter siden 11. februar i år. Det var den dagen Håkon Kongsrud Skard utfordret den sittende presidenten i kampen om presidentvervet i Psykologforeningen.

Utfordring og tilbaketrekning

Tre dager etter nominasjonen publiserte Skard innlegget «En nødvendig kursendring», hvor en viktig del av kursendringen var at god forebygging ikke kan skje uten et godt behandlingstilbud. I marsutgaven av Psykologtidsskriftet fulgte vi opp med et intervju med Håkon Skard, hvor han blant annet uttalte at han hadde vært «bekymret for utviklingen i psykisk helsevern en god stund». Han mente også at «Psykologforeningen har fremstått som mer sentralisert og toppstyrt i de senere årene», og lanserte seg som en kandidat som ville tett på medlemmene for å lære om hva de trenger for å utøve sitt fag – for så å handle på det.

Selv om de andre presidentkandidatene både har kommet og gått i tur og orden, er det verdt å se på noen av de sakene de har fremmet, da dette fort er problemstillinger både landsmøtet og det kommende sentralstyret må forholde seg til.

Opprinnelig gikk den nå avtroppende presidenten, Tor Levin Hofgaard, for tre nye år. Etter å ha stått ved roret i 12 år, mente han naturlig nok at det ikke var behov for noen kursendring. Dessuten: «Spesialisthelsetjenesten er det vi jobber aller mest med her på huset, og det jeg jobber mest med i det daglige», kunne han fortelle. Dessuten var jo kommunesatsningen jo dels begrunnet med at det vil gi bedre spesialisthelsetjenester på sikt. Og med nye, viktige saker på trappene både som fagforening, faglig forening og utdanningsinstitusjon fra foreningens side, mente Hofgaard han var rett mann for å styre skuta støtt videre. Han hadde tross alt bevist sin gjennomføringsevne.

Tre uker senere trakk han sitt kandidatur.

Nye utfordrere

Samme dag som Skard holdt en 1. mai-tale i Psykologforeningens lokaler i Kirkegata, presenterte Akershus lokalavdeling sin nye presidentkandidat: Tommy Sotkajærvi. I et innlegg i Psykologtidsskriftet, presenterte Sotkajærvi et første riss av sin politikk. Den vektla de store linjene i samfunnet, slik som klima, sosioøkonomiske forskjeller og en bekymring for et offentlig ordskifte som ledet oss inn i «antiopplysningstiden». Han ville heller ikke være en president som representerer den ene saken, men de mange – enten det er spesialisthelsetjenesten, kommunen, klima eller forskning.

Da en tredje kandidat ble lansert rett før sommeren, ble debatten om foreningens grunnleggende politikk etter hvert spisset. Andreas Høstmælingen ble lansert som kandidat av Oppland lokallag 21. juni. Få dager senere skrev han om sin politiske plattform. Med sin bakgrunn som tidligere fagsjef i Psykologforeningen, var det ikke overraskende at Høstmælingen la faget i bunn: «Det er vårt samfunnsansvar som profesjonsforening å gi befolkning og beslutningstakere tydeligere svar på hva vi faktisk mener skal være kvalitetskravene til god psykologfaglig praksis.»

Samme dag som Høstmælingens innlegg ble publisert, trakk Sotkajærvi sitt kandidatur med begrunnelsen: Høstmælingen er rett mann til å ivareta arbeidet med å være både en fagforening, en faglig forening og en samfunnsaktør.

Med dette tegnet Sotkajærvi opp det som skulle bli den tydeligste aksene i den videre presidentkampen: Skulle foreningen først og fremst være en fagforening, eller skulle de

tre aksene balanseres? I et innlegg på sin egen bloggside lanserte Skard en modell hvor fagforeningsarbeid lå i bunn. Høstmælingen formulerte sin kritikk av modellen slik: «Så blir de stående, disse tre: interessepolitikk, fagpolitikk og samfunnspolitikk. Men størst blant dem er interessepolitikken? Nei, et slikt retningsvalg ville vært en krise for Psykologforeningen.» Håkon Skard mente dette var et skremmebilde, og at en fagforening som kjemper medlemmenes interesse ikke er noen krise.

Og slik gikk debatten gjennom høsten, både mellom kandidatene og deres støttespillere. Inntil den 10. oktober, hvor vi brått sto igjen med én kandidat. I våre spalter skrev Høstmælingen at han hadde innsett at han ønsket å være en leder for en faglig forening, og ikke en fagforening. Når disse forutsetningene ikke var tilstede, valgte han å trekke sitt kandidatur.

Spenningen mellom fagpolitikk og interessepolitikk ble til slutt avgjørende, mens den tredje aksene i foreningens formålsparagraf – samfunnspolitikk – langsomt svant hen. Etter at Høstmælingen trakk seg, skrev Sotkajærvi: «Uten fag, ingen psykologer. Uten psykologer, intet fag. Uten samfunnsperspektivet - ingen makt, troverdighet eller moral.» Jo da, psykologer tar samfunnsansvar for å bygge helsetjenester, og det er foreslått et klimautvalg. Men noen stor plass virker ikke samfunnsperspektivet å få på landsmøtet.

Presidentskap og samarbeid

Etter alle solemerker blir altså Håkon Skard ny president 22. november. Men det betyr ikke at spenningen mellom de tre aksene i formålsparagrafen forsvinner; snarere ser de ut til å bli del av det kommende presidentskapet. For da Siri Næs begrunnet sin støtte til Skard med et presidentskap bestående av Skards kliniske engasjement, Heidi Tessands samfunnspolitiske engasjement og Rune Frøylands kompetanse på lønn og arbeidsmarked, tonet Tessand flagg: «Jeg takker nei til å være en del av Håkon Kongsrud Skards retningsvalg og stiller meg bak Andreas Høstmælingen.»

Noen opplevde dette som et ultimatum, at Tessand ville trekke seg hvis ikke Høstmælingen ble president. Hun har i flere omganger avklart at dette ikke er tilfelle, senest i et innlegg 5. november hvor hun skriver at hun er overbevist om at Skard og hun vil finne en felles samarbeidsplattform. Men hun er også spent på om det nye sentralstyret vil finne en felles forståelse av hvordan vekte hensynet til medlemmenes interesser, fag og samfunnsoppdrag opp mot hverandre. Som Tessand sier: Regjeringsplattformen er enda ikke lagt, men vil etableres i løpet av månedene som kommer. Den byggeprosessen er det nok fler enn én som vil følge i månedene fremover.

Den reelle makten

Landsmøtet bestemmer retningen foreningen skal gå i de neste årene. Samtidig, selv om landsmøtet på vegne av medlemmene forteller den politiske ledelsen hva som skal prioriteres fremover, vil den reelle makten de neste årene ligge i sentralstyret. Det er her slagene om hvordan man skal utøve foreningens politikk de neste årene vil stå. For presidenten må ikke bare føye seg for landsmøtets signaler, men også utøve den

politikken som vedtas på sentralstyremøtene. Sammensetningen av sentralstyret får dermed stor betydning for hvilken politikk det er mulig å gjennomføre de neste årene.

Det er derfor synd at presidentkampen skygger for kampen om plassene i sentralstyret. Dette er også en kamp som er mindre gjennomslukt enn valg av president.

Kandidatene intervjues ikke i tungt monn, og de er ikke rundt om på medlemsmøter hvor de utfordres på hva de mener. Men de er likevel din regjering de kommende årene, så det er verdt å bruke noen minutter på å lese «Sentralstyre kandidatene – hvem er de, hva vil de?»

Kanskje skyldes fraværet av diskusjon om SST-kandidater at foreningen ofte ikke har hatt et vell av kandidater å velge mellom, og at tradisjonene mest har vært å klappe sentralstyret inn uten avstemning. Men i år er det annerledes. Det er 13 kandidater til 7 verv. Og her snakker vi kampvotering: Uten nok delegater i ryggen er du ute. Vi snakker Robinson, Battle Royal, taktikkeri.

Hvilke styringssignaler og hvilket sentralstyre vi ender opp med, er derfor absolutt verdt å følge med på, både før, under og etter landsmøtet.

Hovedsatsningsdebatten som forsvant

Valg av hovedsatsningsområde har ved hvert landsmøte siden 2007 stått helt sentralt. I år har diskusjonen om hovedsatsningsområde druknet i presidentkampen. Ja, sentralstyret valgte like greit å «nominere» begge forslagene til hovedsatsningsområde, og overlate til landsmøtet å velge om det blir «Arbeid» eller «Helsefremmende oppvekst». Eller hvem vet, kanskje begge deler?

En periode var det et tredje forslag om klima som satsningsområde, men det ble senere trukket og erstattet med et forslag om å etablere et klimautvalg i foreningen. Uansett: Den store debatten om hovedsatsning har uteblitt. Anette Høy Dye og Rudi Myrvang, ledere for henholdsvis spesialistutvalget i arbeidspsykologi og spesialistutvalget i organisasjonsutvalget, tok rett nok til orde for arbeid som satsningsområde, der de pekte på at arbeid bedrer befolkningens psykiske helse, bidrar til inkludering, bygger velferd og reduserer sosiale forskjeller. Selv om Yngre psykologers utvalg ga sin støtte til å satse på arbeid, var det få som støttet forslaget offentlig. På den annen side, det er ingen som har tatt til orde for «Helsefremmende oppvekst».

Eller kanskje tiden er moden for en annen tilnærming til hovedsatsningen. Da strategien om ett hovedsatsningsområde ble lagt for 12 år siden, var det rett over 4.500 medlemmer i foreningen. Med dagens nær 10.000 medlemmer, kan man spørre seg om ett område kan favne en stadig mer sammensatt medlemsgruppe.

En som ønsket å avvikle hovedsatsningsområdet, var Sotkajærv. I stedet ønsket han å bygge opp «en ny struktur med to områder: Utviklingsområde (nybrottsarbeid for nye områder) og Fokusområde (ivaretagelse og kvalitetssikring av det nåværende).» Det sittende presidentskapet vil trolig innvende at dette mest av alt er en beskrivelse av hvordan man alt jobber, der de for eksempel peker på at foreningen retter flere av sine ressurser inn mot spesialisthelsetjenesten enn mot kommunen. Et

hovedsatsningsområde ligner slik sett det Sotkajærvvi omtaler som Utviklingsområde. Men ved å innføre Fokusområde, spisser nok forslaget foreningens ressurser inn mot et spesielt område av deres daglig drift. Om dette er klok foreningspolitikk eller ikke, burde vært verdt en debatt. Men så langt: taust.

Uansett: den 20. november møtes landsmøtedelegatene for tre dager med beslutninger. Alle medlemmer har anledning til å møte på landsmøtet (men de har ikke stemme- og talerett). For den som ikke har anledning til å være tilstede, vil Psykologtidsskriftet dekke landsmøtet fortløpende.

Godt landsmøte!

TEKST

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør